

شیرین و سحر دو پیشرها

صوفی عشق‌ری (رح)

تدوین و تصحیح

حیدری و جودی

شېر ولس
د ولسپوهنې
صوفت شقرا
تدوین و تصحیح

حیدر وجودی

AFGHANISTAN CENTRE AT KABUL UNIVERSITY

3 ACKU 00010222 7

شیرین و فرهاد

دوبیتی های : صوفی عشقری

تدوین و تصحیح : حیدری وجودی

حروفچینی : وحید نور

چاپ : حمل ۱۳۸۱ خورشیدی

تراژ : ۱ هزار جلد

نشر و طبع : مؤسسه انتشارات الازهر

دهکی نعلبندی، قصه خوانی بازار پشاور

تلفون : 091-2564414

پست الکترونیکی : alazharco@hotmail.com

کلیه حقوق چاپ برای مدون محفوظ است

[illegible]

فهرست مطالب

۵	.....	مقدمه
۱۰	.....	نیایش
۱۲	.....	نیایش
۱۵	.....	نامهء منظوم
۱۸	.....	کا کا فیض الله مزاری
۲۲	.....	شناسنامهء عشقری
۲۶	.....	واقعات پل لرزانک ...
۳۰	.....	نقد الحال ...
۳۹	.....	عرض خسرو ...
۶۴	.....	دوبیتی ها
۶۷	.....	مستزاد

عصا بر گرفتن نه معجز بود
همی ازدها کرد باید عصا
«غضایی»

در مقدمه نخستین چاپ «از خاک تا افلاك عشق»
که برگزیده ترین اشعار حضرت صوفی عشق‌ری است گفته
بودم که سروده های او را میتوان در کلیت به دو بخش دسته
بندی کرد بخش اول آن با توجه با زبان و ادبیات و خصایص
شعری، شعر است و سرایشگر آن شاعر و این یخش زیر نام
«از خاک تا افلاك عشق» با تدوین، تصحیح و مقدمه
نویسنده، از سوی «کانون دوستداران مولانا» در سال
۱۳۷۰ خورشیدی نخستین بار در کابل انتشار یافته بود. و

بعد چندین مرتبه در پاکستان با خیانت و بی انصافی تمام و انحراف از قوانین مطبوعاتی به قصد و هدف پول اندوزی در پائین ترین کاغذ از سوی مراکز نشراتی اشخاص به همان نام، مقدمه و تصحیح با همان حروف چاپ و تکثیر شد. بار دیگری در ایران به سال ۱۳۷۷ خورشیدی با حروف و کاغذ بهتری با هتمام شخصی بنام عبدالحمید وهاپزاده که شهرت مطبوعاتی ندارد چاپ شده است. که البته با تغییر نام و شکل جلد، همچنان بجای نام نویسنده نام خود را نبشته است. کاش با این خارج آهنگی، در تصحیح اشعار توجه لازم مبذول میداشت، متأسفانه که نتوانسته و نا درستیهای چاپی فراوانی دارد.

و درین ارتباط در اخیر چاپ دوم «از خاک تا افلاک عشق» که زیر نظر نویسنده صورت گرفته است، نبشته مفصلی از تاریخ نگار محقق نیلاب رحیمی انتشار یافته است، که جزوه های چاپ شده، اشعار صوفی در آن نبشته، با کمیت و کیفیت تمام معرفی شده اند.

در مورد بخش دوم اشعار حضرت عشقری اظهار باید کرد، که از نگاه زبان و ادبیات و جوهر شعری، نسبت به بخش اول ضعیف و کم قوت است و ناجوریهای فراوانی دارد. ولی از

نظر نحوه بیان و استفاده بجا از زبان گفتاری، رسوم و عنعنات مردم افغانستان و طرز پرداخت آنها در منظومه های او غنی و با ارزش است، که همه نمایشگر فرهنگ مردم میباشد. درین مورد اظهار این نکته در خور تأمل است. باین معنی که تنی چند از شاعران با نام و نشان همروزگار عشقری، زبان محاوره یی، کلمات خارجی و بعضی از اسمای اشیایی را، که بزبان خارجی است، در اشعار خویش بکار بردند اما بجای آنکه بر جوهر هنری شعر شان بافزاید، بر عکس سبب افزونی معایب شعر ایشان گردید و از سوی ادبیات شناسان عیب شمرده شد. که در «فرهنگ اصطلاحات و تعبیرات اشعار صوفی عشقری» شاهد مثالهایی بیش از چند صد بیت گفته آمده که این نبشته گنجایش نقل آنها را ندارد (انشاء الله) این فرهنگ بطور جداگانه، یا ضمیمه بخش دوم آثار آن مرحوم بزودی چاپ خواهد شد.

در مورد این رساله باید گفت، که حاوی مثنویات و دو بیتی هایی است که یکی از این مثنویها محتوای فشرده مثنوی (خسرو و شیرین) نظامی است، که صوفی آن را به شیوه و ذوق و سلیقه خاص خودش زیر نام «قصه شیرین و فرهاد» برشته نظم آورده است. جناب او از این قصه خوشش

می آمد و وصف الحال خویشش میخواند. چنانکه این قصه را شبی در سال ۱۳۵۶ به صدای گرم و گیرای یاری از یاران مزاری اش (حاجی ملا عبدالقدیر) در نوار ثبت کرده بود و گاهگاهی آنرا می شنید.

حضرت صوفی راجع بحادثه، سرایش این قصه میگفت، که روزی در شهر کابل، پسری از شاگرد های مکاتب قلم نی را به صوفی میدهد که به اصطلاح آنرا (سر) کند او وقتی قلمتراش را به قلم کش میکند این بیت در ذهنش شکل میگیرد :

قلم سر میکنم با «چاقوی» تیز
نویسم عرض خسرو را به پرویز

که آخرین بیت این قصه چنین است :

اگر این قصه را خواهی تمامی
بخوان ای عشقری خسته نظامی

پس من در اثر خواش اصرار آمیز بعضی از علاقه مندان، این قصه را با دوبیتی ها درین دفتر كوچك تدوین کردم و به

چاپ سپردم. امید که در جمع کارهایی، که در «عشقری شناسی» صورت گرفته و میگیرد، نقش مؤثری داشته باشد. این اشارات را با بیتی از مولانا پایان میدهم :

تو مبین بر زشت خویش و خوب خویش
تو ببین بر نیت و مطلوب خویش

حیدری وجودی

ماه دلو، ۱۳۸۰ خورشیدی

پشاور

نیایش

شده عمری که دارم عذر و زاری
 الهی حاجتم را کی براری
 دلم از نامرادی غرق خون شد
 سر من خاک و ادی جنون شد
 نمانده سوزنی از خان و ماتم
 کنون بر لب رسیده نیم جاتم
 به چشم از خود و بیگانه خوارم
 چو خاک ره بهر جا بی قارم
 دلم از درد ناکامی شکسته
 به روی خود در امید بسته
 ز کشت و کار من جز غم نروید
 ز گلزارم به جز ماتم نروید
 گل رویم ز غم ها زرد گشته
 دل من پایمال درد گشته
 امید از دست من دامن کشیده
 چو آهو مقصد از چشمم رمیده

ز بس بخت سیاهم واژگون است
 صراحی می نابم نگون است
 نباشد در جهان چون من اسیری
 اسیری بیکسی بی دستگیری
 نباشد در جهان چون من غریبی
 غریبی نامرادی بی نصیبی
 خدایا رحم کن بر حال زارم
 که جز فضلت دگر چیزی ندارم
 بیرون آورده یی از کتم غییم
 نهادی گوهر جان را به جییم
 مرا با شیر مادر پروریدی
 به صد عیب و هزار علت خریدی
 به نخل عمر من دادی بر و بار
 ز تو دیدم نوازشهای بسیار
 چو در باغ جوانی سر کشیدم
 به عالم رونق دیگر کشیدم
 به هر جائیکه بودم شاد بودم
 ز غمهای جهان آزاد بودم
 دمامم جان من لبریز می بود
 به هر جانب صدای چنگ و نی می بود

دو روزی آنچنان سرشار بودم
 گهی خواب و گهی بیدار بودم
 دماغم همسر کاوس کی بود
 خیالم حکمران روم و ری بود
 ندانستم همان دم را غنیمت
 بخود کردم ز نادانی خیانت
 تبه شد شات بات هستی من
 خمار آلود غم شد مستی من
 الهی تابکی افسرده باشم
 به گلزار جهان پژمرده باشم
 بده ذوقی که تا جوشد دل من
 شرابی ده که بخروشد دل من
 بده شوقی که تا دلشاد باشم
 درین ویران سرا آباد باشم
 بده توفیق ما را در عبادت
 که یکدم سر نتابم از اطاعت
 مکن محتاج این دون همتانم
 که از اوضاع زشت شان بجانم

چنان کن کابروی من نریزد
 ازین خواب گران بختم بخیزد
 که تا محتاج این دونان نباشم
 بی نان زار و سرگردان نباشم
 نمیگویم که من بی آب و نانم
 تو بهتر واقفی از خان و مانم
 بدیدم آنچه من از دست تنگی
 نه بیند هندو و گبرو فرنگی
 به این اندازه محتاجم مگردان
 که از من دوست گردد روی گردان
 ز قصر لعل و مروارید و یاقوت
 بده یکدانه تا این جاه کنم قوت
 که تا این پنج روزی عمر فانی
 کنم صرف سرور و شادمانی
 دیگر بر من نمانده تاب و طاقت
 که دوش من کشد بار مذلت
 چهل سالم به ناکامی گذشته
 دلم از درد و غم گردیده خسته

بود بر درگهت یارب امیدم
 که سازی بی نیاز از عمرو زیدم
 الهی عفو کن جرم و خطایم
 تویی درمان درد بی دوایم
 ببخش این عشق‌ری بینوا را
 بکن خوشنود مسکین گدا را
 الهی تا بکی باشم بدین رنگ
 دلم زین رنگ گردیده بسی تنگ
 برنگ و رونق حالم نظر کن
 شب ما را با لطافت سحر کن
 ز بار غم دل من شاله گشته
 نه شاله بلکه دشت لاله گشته
 شب و روزم به ناکامی گذشته
 مه و سالم بنارامی گذشته
 تو دانائی ز من بهتر ز حالم
 بنومیدی چنین تا کی بتالم
 خداوندا ز روی لطف و احسان
 بدرد عشق‌ری بفرست درمان

نیایش

کریم، حال من بهتر تو دانی
که چون کردم بدنیا زندگانی
نباشد حاجت شرح و بیانم
که دانایی ز پیدا و نهانم
مگر می‌نالم از دل تنگی خویش
ندارم شکوه از بیگانه و خویش
به حسرت میکشم از سببه فریاد
ز عمر رفته، خود می‌کنم یاد
که در دنیا نمودم کار بسیار
بدیدم نوش و نیش از هر گل و خار
به‌مراه جهانی بود کارم
که از زر بود پر جیب و کنارم
دریغ از کس نکردم آب و نانرا
نمودم خدمت پیر و جوان را
مگر از هیچکس یاری ندیدم
طریق مهر و غم خواری ندیدم

نیامد، هیچکس در کارم امروز
 که پیرو مفلس و بیمارم امروز
 خدایا رو بدرگاه تو کردم
 ز خجالت گرچه پشت رنگ زردم
 نزد سر طاعت شایسته از من
 خطاها رفته نا دانسته از من
 امیدم است با انعام غامت
 که نیک و بد بود سیراب جامت
 اگر آمرزی ام از لطف و احسان
 ز بحر بخششت یارب چه نقصان
 اگر پیچی تو با مشیت غبارم
 کجا خواهد کشید حال فگارم
 بروح پر فتوح شاه کونین
 بیامرزی مرا یارب بدارین
 بصدق حضرت صدیق اکبر
 بعدل حضرت فاروق انور
 بیاس یار سوم رحم فرما
 بشان شاهمردانم به بخشا
 شماری عشق‌ری را می شوم شاد
 ز کلبان در سلطان بغداد

نامهء منظوم صوفی عشق‌ری به یاران مزاری اش

سلام اولم با شاهمردان
رسد دوم سلامم با عزیزان
نه گل جوشد ز طبعم نی ریاحین
بود مکتوب شوقم بی مضامین
مراد من زیاد دوستان است
بدل چیزی که دارم در زیان است
اگر یاران بود جوای حال
نباشد ذره غم در خیالم
صحت دارم نباشد هیچ اشکال
بود خیریتم از حال و احوال
همی خواهم ز درگاه خداوند
عزیزانم بود دایم صحت مند
به شهر کابلیم با خاطر شاد
بجاده های او میگردم آزاد
میان شهر پر عزت مقیم
صحت دارم ز سر تا پا سلیم

خدا خواهد رسم در خدمت تان
 نمایم باز روشن چشم حیران
 الهی فیض الله خان زنده باشد
 رحیم جان همچو مه تابنده باشد
 غلام سخی بدوران غم نه بیند
 پریشانی درین عالم نبیند
 بود عبدالحمید هم سبز و خرم
 نه بیند روی خواری را در عالم
 بقادر جان دعا گویم شب و روز
 نصیبش باد یارب بخت پیروز
 دعایش میکنم با چشم پرnm
 که گردد کامیاب هر دو عالم
 تمام دوستان باشند دل شاد
 همیشه خوشدل و مسرور و آباد
 صدیق جان بر دکان آمد مرا دید
 خط و پیغام تان بر من رسانید
 دو چشم خیره ام گردید روشن
 یخ و برف زمستان گشت گلشن

دلم از نامهء تان شاد گردید
خراب افتاده بود آباد گردید
الهی دوستانم زنده باشید
مثال مهر و مه تابنده باشید
مرا دیدار تان دیدن نصیب است
گل سرخ سخی جان هم قریب است
رسد بسیار افزون تر ز بسیار
سلام من بناصح جان به تکرار
دعایت میکنم خوشنود باشی
الهی عاقبت محمود باشی
بیا ای عشقِری ختم بیان کن
دعای عافیت بر دوستان کن
حیات عشقِری تا در جهان است
دعایش از برای دوستان است

اشاراتی راجع به کاکا فیض الله مزاری

(یکی از یاران صوفی عشق‌ری)

شخص آمد بدکانم ز مزار
 بود آزاده و مستانه شعار
 از سر صدق و ز اخلاص تمام
 بسراغ و درکم بود بنام
 دید و وادید بهم دست بداد
 در میان حرف محبت افتاد
 گفتم او را تویی بسیار شفیق
 گشتی امروز به من تازه رفیق
 یگمانم ز مزار آمده یی
 بسراغ من زار آمده یی
 نام تو چیست بگو پیشه کدام
 چند روز آمده ای یا که دوام
 گفت سودای بکار است مرا
 باز عزمی به مزار است مرا
 من دکاندارم و کاری دارم
 خواهش بستن باری دارم

فیض الله ست مرا نام و نشان
 آنچه دارم بدل آید بزبان
 گفت عمری به خرابات بودم
 دور از راه مناجات بودم
 بود دایم سر و کارم چکه پو
 هستیم بود بهر کوچه گرو
 رند و نراد بودم چست و چتک
 داشتم مستی چو دریای اتک
 رخ بهر سو چو نمودم بتلاش
 بتر نو و چکه پو بود و فلاش
 نقش بد میزدم همراه فلک
 تینگ چالاک بودم مثل کلک
 سخت بی باک و یخن کننده بودم
 بودم آزاد اگر بنده بودم
 از ره لطف خداوند عزیز
 ره نمودم بسوی عقل و تمیز
 از جهالت شدم الحمد رها
 دل از آن کار سیه گشت صفا
 زشتی خوش یکایک دیدم
 هوشم آمد بسر و گردیدم

شدم از آن عمل بد تایب
 دانهء بازی نمودم غائب
 من از آن کرده پشیمان گشتم
 چهل و یک دور سخی جان گشتم
 به غریبی بنشستم بدکان
 سبیم کرد خداوند جهان
 این زمان جاه و عیالی دارم
 رزق و روزی حلالی دارم
 فیض اله را چو شدی رهنما
 ای خداوند مرا نیز بخواه
 عشقری از تو نشان می ماند
 یادگاری به جهان می ماند

شناسنامهء منظوم صوفی عشق‌ری

شنو اول تو از نام و نشانم
که واقف گردی زین شرح و بیانم
غلام نبی بود در اصل نامم
بود بارانده کابل مقامم
گذشته از فلک آوازهء ما
بود پنجاه و دو دروازهء ما
تجارت پیشهء ما بود و چندی
بهر جاه بود از ما بار بندی
تمام هستی من رفت بریاد
نصیبم بینوایی بود رو داد
ندارم خانهء خانه بدوشم
کنون ناس دهن را می فروشم
چگویم سر گذشت من دراز است
نشیبی بیشتر کمتر فراز است
خلاصه اینکه در عین جوانی
شدم عاشق برخساری که دانی

دویدم همچو سایه در پی او
 سر خود ساختم خاک ره، او
 به شب از یاد او بودم غزلخوان
 تمام روز می گشتم پریشان
 سخن کوتاه نمایم ای برادر
 باین يك بيت حالم دان سراسر
 بدور خانه اش سی سال گشتم
 مثال خاک ره پامال گشتم
 پی دیدار رویش روز صدفبار
 ز کوشش می گذشتم با دل زار
 گه و ناگه که میدیدم براهی
 نمیکردم دلاسا با نگاهی
 با حوالم نبودش رحم گویا
 دل او بود مثل سنگ خارا
 جبین پر چین گذشتی از بر من
 قصورهای دلش خواندی سر من
 سلام را ز ناز آنشاخ شمشاد
 بدشنامی جوابی هم نمیداد
 ز عشقم بود واقف آن پری رو
 همیشه دیدی ام از کنج ابرو

نه بیگانه به من نی آشنا بود
 نه با من وصل نی از من جدا بود
 چه نامم نام این رنگ آشنایی
 چه بنویسیم ازین وصل و جدایی
 خیال قامتش در دیده ام بود
 خطا گفتم درون سینه ام بود
 ز بس در عشق او میزد دلم جوش
 نمی شد یکدم از یادم فراموش
 کنون هر دو حیات و موسفیدیم
 ز حسن و عشق هر دو ناامیدیم
 نه او را حسن عالمتاب مانده
 نه من را از محبت تاب مانده
 نرفته دامنش یعنی ز دستم
 هنوز آن طاق ابرو می پرستم
 بود این رنگها رنگ محبت
 بود این رنگ نیرنگ محبت
 خلاصه اینکه کردم سعی بسیار
 نشد آن بیوفا همراه من یار
 ز عشقم گشت واقف خاص تا عام
 به روم ری شدم بیهوده بدنام

دویدم در پیش خیلی دویدم
 طپیدم از غمش خیلی طپیدم
 بامبیدیکه با من یار گردد
 به غمهای دلم غمخوار گردد
 نشد چیزیکه من سنجیده بودم
 عبت این آرزوها چیده بودم
 هوسهائیکه پختم در دل خود
 بدیدم اینقدر ها حاصل خود
 نمی تالم ز دست کس سر مو
 ز بخت خود شکایت دارم هر سو
 ز بخت و طالع شوریده، خود
 بدیدم دیدنی دیده، خود
 ندارد حاصل این تحریر و تقریر
 به این افسانه خوانیها شدم پیر
 سخن کوتاه نمایم ای برادر
 باین يك بيت دان حالم سراسر
 جوانی در غمش بریاد دادم
 به این پیری که می بینی فتادم

واقعات پل لوزانگ مقابل سرای شہزادہ

شہر کابل در سال ۱۳۳۲ (*)

پل سیمی سر دریای بی آب
و لیکن زیر آن پل طرفہ گرداب
مثال کول آب آن ستادہ
کہ عکس آسمان در وی فتادہ
سحرگاہی عبور مردمان شد
بروی آب یک نعش عیان شد
سر آن پل چو جمعی شد ستادہ
برای سیر آن نعش فتادہ
تمیز و فکر آندم بود در خواب
کہ می سنجید از پل طاقت و تاب
چو لنگر بر سر آن گشت بسیار
پل از جا رفت افتادند یکبار
دو سه صد کس پدریا سرنگون شد
تمام آب دریا غرق خون شد

(*) اینگونه واقعات در اصطلاحات ادبی «قضا و قدر» گفته می شود، کہ قضا و قدر سلیم معروف است. و ندیم کابلی نیز قضا و قدری دارد.

فغان و شور مردم گشت بالا
 تمام شهر گرد آمد بدریا
 به فرق افتاد يك با دیگری خورد
 به سیر مرده چندین زندهء مرد
 عجائب واقعات سخت رو داد
 ندارد اینچنین قصه کسی یاد
 کسی را سر کسی را پا شکسته
 کسی را پشت و پهلوی گشته خسته
 یکی را وش و وای از درد گرده
 یکی بی حس فتاده مثل مرده
 هجوم مردمان از پیر و برنا
 سرا سیمه که نه کی باشد از ما
 خلاصه تا نماز عصر از آن آب
 کشیدی آبیازان شخص بیتاب
 از آن افتادگان شوم قسمت
 میان شهر بر پا شد قیامت
 اول آن مردهء کور بود در آب
 که میگردید جسمش دور گرداب
 یکی زان مرده ها را شخصی برداشت
 که مانند همان مرده پسر داشت

از آنجا بر گرفتندش بافغان
 میان خانه بردندش بگریان
 عزیزان چون ز فوت او خبر شد
 تمام خانه اش پر شور و شر شد
 کفن بنموده گلپوشش ببردند
 بقبرستان خود او را سپردند
 چو از کار قضا واقف نبودند
 سه روز و شب گلم داری نمودند
 چو پنجم روز از آن قضیه سرآمد
 پسر مرده اش از در درآمد
 ورا دیدند شادی مرگ گشتند
 همه لرزان مثال برگ گشتند
 بگفتند ای پسر تو مرده بودی
 ترا جستیم در جایی نبودى
 ز دریا مرده ات گردید پیدا
 نمایی زنده چون بر دیده ما
 بگفتا من به همراه رفیقان
 به میله رفته بودم باغ و بوستان
 نیم از مرگ و درد خود خبردار
 شما خوابید یا هستید بیدار

خدا داند که این رنج از که بردید
 غم مرگ کدامین شخص خوردید
 تمام خاندانش ماند حیران
 همه انگشت حیرت زیر دندان
 ز دیدار پسر دلشاد گشتند
 ز قید درد و غم آزاد گشتند
 چو پیدا شد نخ گم گشته را سر
 که بود آن نوجوان فرزند دیگر
 عزیزانش ز مرگ آن خبر شد
 ز يك مرده دو خانه دریدر شد
 چو اصل خاندانش شد خبردار
 گلم داری او گردید تکرار
 یکی شد شاد و دیگر گشت غمگین
 جهان بسیار دارد تلخ و شیرین
 چو این فلم عجیبه روی بینمود
 هزار و سه صد و هم سی و دو بود
 بس است ای عشق‌ری داغ دیده
 که آهت در دل خارا خلیده

نقدالحال یکی از یاران همدل

اول حمد و ثنای خالق پاک
که ما را آفرید این رنگ از خاک
بیاورد از عدم اندر وجودم
نمودی داد جسم بی نمودم
بیک هم‌نوع خود در خوردسالی
محبت داشتم با صد خوشحالی
چو ایام بلوغت روی بنمود
بروی من دری از عشق بگشود
جوانی چون علم افراخت ما را
کسان و ناکسان بشناخت ما را
همان منظور دل پرده نشین شد
مرا یکبارگی دور از قرین شد
چو رویش از نگاهم کم نما شد
بعین نوجوانی زار گشتم
به غم افتاده بی غمخوار گشتم

بدیدارش شدم محتاج بسیار
 گه و بیگاه میدیدم بدشوار
 محبت برق زد در خرمن من
 خزان شد نوبهار گلشن من
 ز سر هوش و ز دل آرام من برد
 وقار و قدر و ننگ و نام من برد
 ز سودای رخس بی خواب گشتم
 بیاد قامتش بی تاب گشتم
 برقت آرام از من در شب و روز
 دلی من در گرفت از آه پر سوز
 بشد القصه صبر و طاقتم طاق
 ز جمعیت شدم اوراق اوراق
 بدیدم فالها در نزد رمال
 مرا رمال گفت ای شخص بدفال
 بفالت غیر ناکامی نباشد
 بنامت غیر بدنامی نباشد
 گشوده عقده ات نبود به طویار
 ز تعویذات و جادو دست بردار
 به رمل و جفر کارم تیره تر شد
 ضیاء خاطراتم خیره تر شد

نمودم روی در سوی مزار ات
 بکردم هستی خود خیر و خیرات
 رسیدم بر مزار فیض آثار
 نمودم عرض حال خویش تکرار
 چنین گفتم که ای شاه ولایت
 ترا باشد سخای بی نهایت
 بد و نیک از درت دلشاد گشته
 ز قید و بند غم آزاد گشته
 نگاهی کن که من هم شاد گردم
 ازین زندان غم آزاد گردم
 شدم رخصت ز دربار شهانه
 سوی کابل بگردیدم روانه
 رسیدم در دیار خویش یاران
 باوضاع خراب و فکر پاشان
 ز همراهی سراغ یار کردم
 غم خوابیده را بیدار کردم
 به من گفت آن رفیقم گریه آلود
 که از حرفش برآمد از دلم دود
 بگفتا صید تو از دام رسته
 حنای دیگری در دست بسته

برو اکنون پی کار دگر گیر
 پی یاری و دلداری دگر گیر
 باو گفتم که ای یار یگانه
 که نبود این چنین رسم زمانه
 بخسرو گر ببستند عقد شیرین
 نرفت از خاطر فرهاد غمگین
 شنیدم کز غم و دردش چه ها کرد
 بنامش جان شیرین را فدا کرد
 سر مویی ملامت نیست یارم
 خودم بدقسمتم خود شرمسارم
 چه سازم من که درنار سعیرم
 اگر خود را کشم مردار میرم
 بت من آن بود من بت پرستم
 پرستش میکنم تا زنده هستم
 بدنیا تا منم در نام اویم
 چو مجنون عاشق بدنام اویم
 چسان از خاطرم گردد فراموش
 خیال قامتش دارم در آغوش
 نپوشم چشم از وی تا قیامت
 دعاگوی زی ام باشد سلامت

هوای نفس با محبوب من نیست

زنی و شوهری مطلوب من نیست

و لیکن عشق‌ری هستم گله مند

ز بخت زشت خود نی از خداوند

عرض خسرو بحضور پرویز از دست فرهاد

قلم سر میکنم با چاقوی تیز

نویسم عرض خسرو را به پرویز

که ای فرمان‌روای با عدالت

اگر چه باشد عرضم پر خجالت

یکی فرهاد نامی کوه پیکر

به فن بت تراشی‌ها مصور

بنام زادم که شیرین نام دارد

سرش اندیشه‌های خام دارد

نموده تا که جوی شیر آباد
 به شیرین مانده سنگ عشق بنیاد
 نهاده سر بپای قصر شیرین
 رسید ناله اش تا ماه و پروین
 بهر شهری ز وی آوازه رفته
 خبر های عجیب و تازه رفته
 فتاده نام شیرین بر زیانها
 بهر بازار بالای دکانها
 گرفته شهرتش ایران و توران
 ازین رسوایی آمد بر لبم جان
 چنان بر شیشه ام خورد است سنگی
 که نی نامی بمن مانده نه ننگی
 نموده پیش مردم رنگ من زرد
 علاجم نیست جز مردن ازین درد
 به شیرویه سپرد و کرد راهی
 بدریار حضور پادشاهی
 سر مکتوب را بگشود پرویز
 چو خواندش از غضب گردید لبریز
 بحاضر باش امر جلب او داد
 که فوری آورید هر جاست فرهاد

چو حاضر باش واقف بود از آن راز
 بسوی کوی شیرین کرد پرواز
 رسید آنجا که فرهاد او افتاده
 سر خود بر در شیرین نهاده
 همین ابیات بود اندر زبانش
 که از مضمون آن میسوخت جان
 الا شیرین که شیرین نام داری
 چه مقصد با من بدنام داری
 ز عشق خود سرم محشر نمودی
 دری زحمت بروی من گشودی
 بداعت می طپید دل در بر من
 اجل دورك زند گسرد سر من
 بجز مردن ندارم چاره زین درد
 رخم شد زرد بین مرد و نامرد
 یقین دارم که من کی می برم جان
 سر کوی تو از دست رقیبان
 خصوصاً گر بگردد خسرو آگاه
 بیاید بر سرم چون مرگ ناگاه
 رسد این حرف اگر برگوش پرویز
 بریزد خون من با خنجر تیز

به عشقت مانده ام ششدر نگارا
 ز روی لطف بر من راه بنما
 سر از غرقه بیرون آورد شیرین
 چنین حرفی گفت از ناز و تمکین
 که ای دیوانه سرگشته و زار
 ازین یاوه سرایی دست بردار
 بخود آه اینقدر شور و شرت چیست
 بین آخر که بالای سرت کیست
 چو چشم خویش را فرهاد بگشود
 و را در دیده حاضر باش بنمود
 بگفتا کیستی کار تو با کیست
 چه حاجت داری اینجا مطلبت چیست
 تو خواهان کی بی کارت چه باشد
 چه سرداری و اسرار چه باشد
 گرفت از بازوی فرهاد و افشرد
 خط جلب از بغل بیرون برآورد
 گذر زین گفتگو ها زود برخیز
 طلب کرده ترا امروز پرویز
 چه خوش گفتا بحاضر باش فرهاد
 مکن بر بی گناهی ظلم و بیداد

که من هر دم شهید کوی یارم
 به نیک و بد نباشد هیچ کارم
 که شخص پاک یازم خوب کردار
 گمان بد مبر از من درین کار
 کمر در عشق این مردانه بستم
 چو پیرو پیشوایش می پرستم
 شنو اینعرض ما را خود به تکرار
 که باشد بد غما گفتار بسیار
 بیر از من سلامی پیش پرویز
 که شمشیرت مکن بر حلق ما تیز
 اگر میدان ز خونم گشت رنگین
 بکامت تلخ گردد کام شیرین
 اگر رفت از جهان فرهاد ناکام
 تو هم کی مانی در گیتی نیکو نام
 باین گفت و شنو بودند ایشان
 که حاضر باش دیگر شد نمایان
 بحاضر باش اول گفت دیگر
 که بگذار این غریبی را و بگذر
 بکش دست و ازین بیش میازار
 نگویم از خود این است حکم سرکار

همان ساعت که تو گردیدی راهی
 وزیری کرد بر شاه عذر خواهی
 عدالت پرور از روی ترحم
 ملایم گشت و بگذشت از تظلم
 بدربار شهی این رنگ شد حل
 که باشد جلب این سرگشته معطل
 وزیری گفت کوهی هست در راه
 که دارد مشکلاتی در گذرگاه
 بفرما تا که شیرین اش بگوید
 بمضمونی که او را دل بجوید
 رود بر گفته آن یار شیرین
 کند سربازی در آن کار سنگین
 چو امکان بریدن نیست آن راه
 شود آنجا دچار مرگ ناگاه
 سر فرهاد پیچد در تهء خاک
 شود این لکهء بدنامیت پاک
 بشد منظور پرویز این دلایل
 بافکار اراکین گشت قایل
 خود شه دست بر سوی قلم کرد
 بشیرین نامهء شیرین رقم کرد

که بر گو بر گرفتار حزینت
 شود اندک مگر دور از قرینت
 بکوه بی ستونش ساز عازم
 که بودن بر در تو نیست لازم
 چو شیرین نامهء پرویز را خواند
 عرقچین سرش را پیش رو ماند
 پس از اندیشه دربان را طلب کرد
 که فوری پشت در آید همان مرد
 ز کوچه در حرم آمد چو فرهاد
 پس در پردهء شیرین باستاد
 بحرف آمد لب شیرین شیرین
 به فرهاد امر کرد آن کوه تمکین
 که ای ناشاد گلزار محبت
 که عشقت کرد بر پا صد قیامت
 ترا من دوست دارم دوست دارم
 بصفحه نام نیکت می نگارم
 نباشی تو زمن آرزده خاطر
 که من هستم با حوال تو ناظر
 برایم جوی شیر ایجاد کردی
 دلم را تا قیامت شاد کردی

ز کار تو منم ممنون بسیار
 تو یی در جمله خدامم وفادار
 کنون کار دگر افتاده ما را
 بکوه بیستون در سنگ خارا
 بضرب تیشه کن آن راه را صاف
 که تا خوش گردد از توقاف تا قاف
 زمین بوسید فرهاد ستمکش
 دلش جوشید چون دریای آتش
 به شیرین لب گشود و گفت فرهاد
 که عرض آخرینم باشدت یاد
 که من هرگز ز امرت سر نتابم
 وگر آباد سازی یا خرابم
 عنان اختیار من تو داری
 خزان می سازی ام یا نوبهاری
 اگر شادم کنی شاد تو باشم
 وگر ناشاد ناشاد تو باشم
 اگر از تن جدا سازی سر من
 رضا جوی تو هستم دلبر من
 بفرما تا که بر من ره نمایند
 برویم بیستون غم کشایند

سر تعظیم خود سوی زمین کرد
به شیرین خوش وداع آخرین کرد
در و دیوار شیرین را ببوسید
سگان کوی او را پای لیسید
بکار بیستون بازو چو بگشاد
همین ابیات را می خواند فرهاد
الا شیرین اگر چه می کنم سنگ
مرا دامن ناز توست در چنگ
چو میزد تیشه کوه بیستون را
صدا پیچیدی چرخ نیلگون را
بنازم زور این عشق مجازی
که سازد سنگ خارا میده بیزی
اگر این قصه را خواهی تمامی
بخوان ای عشقری خسته نظامی

دوبیتی ها

دلت را از هوسها کن غمازی
چو هستی طالب عشق مجازی
جدا نبود مجازی از حقیقت
بداری پاس درس پاکبازی

**

رفیقی میکنی گر با من زار
رفاقت را بود شرطهای بسیار
چو در راه محبت پا نهادی
ز کار و بار دنیا دست بردار

**

قبای مشک و زعفر داره یارم
قد و بالای لاغر داره یارم
بصنف گلرخان شمشیر برق است
مثال تیغ جوهر داره یارم

**

سری بامت برایی دلبر من
رخت بر من نمایسی دلبر من
بدست خود دهی خیرات خود را
چو آیم بر گدایی دلبر من

* *

دلم را برده یی از من بیازی
خراب و خسته و زارش نسازی
نگارا تا توانی دل بدست آر
اگر داری امید سرفرازی

* *

دلم از برق رویت در گرفته
مگر عشقم بحسنت سر گرفته
نمیدانم که تو میدانی یا نی
قدت را عشقری در برگرفته

* *

الا دلبر لبث مثل عقیق است
نگاهت همره آهو رفیق است
نگردی همره اغیار دیگر
که شخص لچک کوتا طریق است

* *

الا ایمه لقا یارم تو بودی
چراغ کلبهء تارم تو بودی
بغیر از گریه کار دیگرم نیست
تسلی دل زار تو بودی

* *

ز غمهایت دلم خون شد گل من
سر شکم رود جیحون شد گل من
ز عشقت عشقوی خانه بردوش
بصحرا رفت و مجنون شد گل من

* *

دلم از درد عشقت ریشه ریشه
زدی زخمی که هرگز به نمیشه
چو فرهاد از غمت ای یار شیرین
سر خود را زدم آخر به تیشه

* *

از آنروزیکه رفتی دلبر من
خدا داند بود محشر سر من
پری جان گر شوی واقف ز حال من
ز کوه قاف آیی در بر من

* *

بود اول امیدم با خداوند
دوم با تو بود ای جوهر قند
که من را گاهگاهی یاد سازی
بهر جائیکه باشی باشی خرسند

* *

ز بزم صحبت ما چون دلت گند
ترا من می سپارم با خداوند
صحت باشی همیشه غم نبینی
لب لعلت بود دایم شکرخند

* *

از آن کوه بلند شیوه شدی یار
رفیق زَنک بیوه شدی یار
نهال قامتت بی برگ و بر شد
تو بیدانه و بی میوه شدی یار

* *

من ازین رفتنت پر داغ و دردم
یکن رحمی به بین با رنگ زردم
من از تو خواهش دیگر ندارم
دمی استاده شو دورت بگردم

* *

به تیغ ابرویت شد ریزه ریزه
دل من تا قیامت بر نخیزه
زدی زخمی زبان بر سینه من
که ظاهر قطره، خونم نریزه

* *

کشم در این ورق خط سیاهی
که یاد از من نمایی گاهگاهی
گدایی را اگر روزی برد نام
چه نقصان میرسد بر پادشاهی

* *

الا ای آهوی رم خورده، من
نظر کن بر دل افسرده، من
بیا چابک بهر جائیکه هستی
فتاده بیکس و کو مرده، من

* *

رقیب از روز وصلت باغ باغ است
دلم از درد هجرت داغ داغ است
مپرس از عشق‌ری احوال بسیار
که آن مجنون صفت خشکی دماغ است

**

چو رفتی از نظر اینور دیده
دلم از فرقت آهی کشیده
مرا دیگر انیس و مونس نیست
میان بیت الاحزانم جریده

**

خدا داناست بر عالم رفیق جان
چون تار کاکلت هستم پریشان
دلم با جعد مشکین تو بند است
اسیرم در میان کافرستان

**

ز چشمم تا رخت مستور گشته
دلم از دوریت رنجور گشته
جراحات های بین سینهء من
ز ناخن غمت ناسور گشته

**

مرا اول اسیر کاکلت ساز
گرفتار رخ برگ گلت ساز
دمی بگذار سر بر سینهء من
مرا مست از نسیم سنبلت ساز

**

حکیمانه سر بالین من شین
طبيب مهربانی نبض من بین
مرا بیمار کرده چشم مست
علاج من نما با لعل شیرین

**

عتاب ار میکنی یا لطف و احسان
تو هم زهري و هم دارو و درمان
سر ما بیدلان مختاری امروز
دلت خواهد بکشد خواه زنده گردان

**

جوان هستی جوان تو رسیده
نکو رویت خداوند آفریده
ز جان و دل منم خوشداری امروز
بحالم رحم کن ای نور دیده

**

اگر سوزی و گر سازی تو دانی
سر من حاکمی و حکمرانی
مکن آزرده از خود عاشقانرا
نمی ماند همین حسن و جوانی

* *

سفید هستی درشی سیاه پوش
لب لعلت بود مانند آبجوش
نمایی گر بمن نیمی نگاهی
فتم تا روز محشر مست و مدهوش

* *

روادارت نیم هرگز بدی را
نگردان با خود اغیارگدی را
بیا پیشم که خیرات بسازم
تماماً نوت های پنجصدی را

* *

سراپایت رفیق جان مثل قند است
بصنف گلرخان حسنت بلند است
نگردی جان من آزرده خاطر
خریدارت منم قیمت بچند است

* *

سر مکتوب من عنوان ندارد
حدیث عاشقی پایان ندارد
ز افلاطون ارسطو کرد پرسان
بگفتا عاشقی درمان ندارد

**

سراپا سوخت عشقت حاصل من
نیاز آباد نازت شد دل من
بدور قد و بالای تو گردهم
اگر يك لحظه گردی مایل من

**

رفیق جان کاکلهایت چنگ چنگ است
هنوز رفتار کهایت با شرنگ است
بدوریت دیگر طاقت ندارم
ز هجرانت دلم بسیار تنگ است

**

ندیده دیده ام قد رسایت
دلم را برده آواز و صدایت
گل رویت اگر بنمایی بر من
کنم جان و دل خود را فدایت

**

به اول روز خوشحالم تو کردی
به آخر بی پرو بالم تو کردی
زدی صد پیش پایي بر دل من
بهر میدان فتبالم تو کردی

* *

دو چشمم اشک ریزان است امروز
نگار از من گریزان است امروز
زبانم از بیان افتاده قاصر
چو برگ بید لرزان است امروز

* *

همان روزیکه میکردی جدایی
دل شد داغ داغ آشنایی
جدا گشتی و رفتی از بر من
ترا گفتم که چابک تر بیایی

* *

دل زارم. پی خویان گزفته
محبت با نکر رویان گرفته
خبر از مشکلات آن ندارد
بخود این کار را آسان گرفته

* *

اگر داری بدل ساز محبت
نشان در سرمه آواز محبت
چو خواهی اعتبارت پخته گردد
مگو هرگز بکس راز محبت

* *

نگارا چشم مستت پر خمار است
بدام کاکلت دلها شکار است
بروز و شب گرفتار فلاشی
ترا نوت صدی شرط قمار است

* *

شوم قربانت ای شوخ خرامان
بود شب‌دیز نازت مست جولان
دریغ از تو ندارد جان و دل را
چرا از عشق‌ری گشتی گریزان

* *

فدای قد و بالایت شوم یار
شهید چشم شهلایت شوم یار
دگر در دل نماند آرزویم
اگر خاک سر راحت شوم یار

* *

از آن روزیکه یارم دورگشته
دلم چون خانه زنبور گشته
دلم سوراخ سوراخ از غم اوست
جراحت های آن ناسور گشته

**

ز احوالم خبرداری نداری
بسوی من نظر داری نداری
اگر از درد هجرانت بمیرم
سرخاکم گذر داری نداری

**

شنیده گوش من آواز بسیار
کشیدم از نکویان ناز بسیار
ز بیداد بتان بالم شکسته
غیاید ز من پرواز بسیار

**

شوم قربان چشم نیم خوابت
دل يك شهر گردیده کبابت
عجب حسن خدا دادی تو داری
که افتاده بهر کوچه خرابت

**

چه آیا در دلت سنجیده باشی
بگو چیزی گز از من دیده باشی
دل من میکفد از غصه و غم
که از من بی سبب رنجیده باشی

**

بگوش من رسیده تا صدایت
دلم را برده روی خشنمایت
اگر با من نمایی آشنایی
کنم جان و دل خود را فدایت

**

الا ای دلبر سبزینهء من
بنه رویت بروی سینهء من
مرا يك شب ز وصلت شاد گردان
بکش از دل غم دیرینهء من

**

شوم قربانت ای یار یگانه
شدم با تیر مژگانت نشانه
چو شمع انتظارت در گرفتم
زدی آتش مرا در آشیانه

**

الا دلبر شوم قربان رویت
چو برگ بید میلرزم ز خویت
نگردد از سر من سایه ات کم
دلم بسیار دارد آرزویت

**

بلا گردان چشمانت شوم یار
فدا و صدقهء جانت شوم یار
دگر حرمان نماند در دل من
غبار راه جولانت شوم یار

**

به لب آبشار هستی گل من
میان کهسار هستی گل من
سر سنگی کلان تنها نشسته
مگر در انتظار هستی گل من

**

شهید چشم شهلایت شوم یار
فدای قد و بالایت شوم یار
بجولانگاه نازت خاک گردهم
غبار موزهء پایت شوم یار

**

صفا تر از شفق داری برو دوش
نزاکت از سراپایت زند جوش
ادا هایت دلم را داغ کرده
ز برق جلوه ات رقت از سرم هوش

* *

سر زلف سیاه را شانه کردی
جوانانرا ز غم دیوانه کردی
بخال و زلف خود دادی فریم
مرا پایند دام و دانه کردی

* *

ترا دیدم سراپا خسته گشتم
بتار کاکل هایت بسته گشتم
شدم تا مبتلای درد عشقت
ز غمهای جهان وارسته گشتم

* *

میان سینه دل در اضطراب است
جگر از گرمی شوق کباب است
حدیث درد من ناید به تحریر
بسر و قتم برس عالم خراب است

* *

دلم را حال و احوال عجیب است
که از دیدار جانان بی نصیب است
ز هجرانش بلب جانم رسیده
باین دردم نه درمان نی طیب است

* *

شوم قربان ترا ای سرو آزاد
بدوران زنده باشی با دل شاد
چه آیا در دلت بگذشته باشد
که دور افتاده را کرده ای یاد

* *

میان باغ در شبهای مهتاب
ز لعل یار میخوردم می ناب
بدم غلطان بروی سبزه زاری
گاهی بیدار می بودم گاهی خواب

* *

چه شد آنروز ها آیا کجا شد
که یار جانیم از من جدا شد
بجز غم روی شادی را ندیدم
دلم با درد هجران مبتلا شد

* *

دلم پر خون پمانند انار است
مثال لاله از غم داغدار است
مزن ناخن بناسور دل من
چه می پرسی همه از دست یار است

* *

بود آلوده به این جسم غمناک
مرا ناشسته بگذارید در خاک
گر آید بحر رحمت در تلاطم
دو عالم عاصی یکدم میشود پاک

* *

برفستار دل آویزت بمیرم
به نخل قد نو خیزت بمیرم
تبسم کرده هر سو می خرامی
به لبهای شکر ریزت بمیرم

* *

همین نوری که سوی آسمان است
شعاع روی خویان جهان است
بکابل گر رسی باشی خبردار
مزار عاشقان و عارفان است

* *

بیا در گلخنم ترك چمن کن
بیالینم نشین حرف و سخن کن
مرا امروز روز آخرین است
بدست خود مرا گور و کفن کن

**

اگر ویرانه ام آباد می شد
دل ناشاد من هم شاد می شد
اگر می بود قدردم نزد یاران
بروزی یاد من هم یاد می شد

**

اگر باشد خط دلدار باشد
اگر باشد پیام یار باشد
خط و کاغذ فتاده ورنه هر سو
بروی کوچه و بازار باشد

**

سخنهای از دل پر میزنی یار
کبوتر واری غمبهر میزنی یار
جوان هستی و داری طبع سرشار
چرا قانون بی سر میزنی یار

**

اگر در دل ترا میل شکار است
برا بر دامن صحرا بهار است
شوی دلگیر اگر از مرغ دشتی
دراج و کبک اندر کوهسار است

* *

چو مجنون خانه بر دوش شوم یار
غلام حلقه برگوشت شوم یار
دیگر من آرزو در دل ندارم
ز داغ عشق گلیوشت شوم یار

* *

مخور غم عشق‌ری می‌شم دچارت
بهر تنگی منم غم‌خوار و یارت
به سینه تخم نومی‌دی نکاری
منم در هر زمین حاجت برارت

* *

چو گشته همسفر با من ستاره
سخی جان می‌روم بین طیاره
دیگر کیف است روی یار دیدن
میان ابر های پاره پاره

* *

دلی دارم که بی یار و دیار است
دو چشمم از غم دل آ‌بشار است
ندارد یکدم آرامی چو سیماب
بهر جائیکه باشد بی قرار است

* *

نگارا بی خور و خوابم تو کردی
چو مجنون بی تب و تابم تو کردی
من از دست کسی دیگر ننالم
فرار بآله مرغابم تو کردی

* *

ترا گفتم که هستی از همه بیش
گذشتم از سربیکانه و خویش
تو گردیدی بکام دشمنانم
ز کویت رفتم آخر با دل ریش

* *

درین روزها دلم در بند یار است
کمر را بسته استاده تیار است
به موتر خانه میگردد هراسان
مگر عزمش سوی شهر مزار است

* *

خدایا هر چه دارم ار ندارم
به نزد دوست و دشمن سر ندارم
رهی بنما به مخزنهانی غیبم
بغیر از تو کس دیگر ندارم

* *

سیاه مو روزگار من سیاه کرد
مرا با صد فریب از خود جدا کرد
بگفت دشمنان ببرید از من
نشاط آباد من ماتم سرا کرد

* *

سیاه مو دلبر و دلجوی من بود
موافق با مزاج و خوی من بود
کنون صد ساله ره دور است از من
نشسته روز و شب پهلوی من بود

* *

سیه مو در جهان افکنده غوغا
ز حسن خود قیامت کرده برپا
سیه مو را اگر میدید مجنون
غمی آورد بر لب نام لیلا

* *

سیه مو میکند آخر جدایی
سیه مو می نماید بی وقایی
همین حسن دل آویزش فریب است
نه بندی دل اگر شخص رسایی

**

سیه مو مه لقای نازنین بود
چو لیلا در جهان خرگه نشین بود
جلالی را به پستی ها مبر نام
که آن صاحب رسوخ ناقلین بود

**

سیه مو صاحب جاه و حشم بود
میان قوم خود همچون علم بود
جلالی هم سر و سامانه داشت
جوانمرد و سخی و با کرم بود

**

سیه مو حلقه حلقه موی دارد
چو مهتاب دو هفته روی دارد
بر رخسار او برگ گلاب است
مثال مشک و عنبر بوی دارد

**

سیه مویم سیه پوشیده امروز
ز غمهایش دلم جوشیده امروز
گریبانم ز دست غصه چاک است
می از جام دگر نوشیده امروز

* *

سیه موییکه چشمانش خمار است
دل آرام جلال قریه دار است
ازین دنیا نموده هر دو رحلت
کنون خوابیده در کنج مزار است

* *

سیه مو با جلالی تار دارد
جلالی با سیه مو کار دارد
محبت چون بود از هر دو جانب
رقیقی لذت بسیار دارد

* *

دو چشمان سیه مو مست خواب است
بیالای سرش جام شراب است
کنون پنهان شده در پردهء خاک
ز چشم دوست و دشمن در حجاب است

* *

سیه مو ابروی پیوسته دارد
قد و بالای چون گلدسته دارد
مثال کبک هر سو می خرامد
چو نشتر قامت برجسته دارد

**

الا ای دلربای دل فریسم
نکردی یاد با یکدانه سیبم
خطت را می نهم چون تاج بر سر
و یا مانند تعویزی به جیبم

**

ز دشت خواجه الوان گل بچینم
لوای شاهمردان را ببینم
دلم این آرزو بسیار دارد
به فیض الله سر دکان نشینم

**

دو چشم من بگریان است امشب
دلم خیلی پریشان است امشب
ندانم باعشش آیا چه باشد
دو دستم در گریبان است امشب

**

الا دلبر شوم قربان تنت را
خصوصاً این بیاض گردنت را
به بزم گم رسم بر دیده مالم
زیارت گفته زنگ و جامنت را

* *

سیاه مو تیچی کرده موی خود را
بمردم می نماید روی خود را
به هر سو میرود آزاد و سرشار
برادر خوانده اکنون شوی خود را

* *

ز مزار جان نه خط آمد نه پیغام
به چشم صبح گردید است چون شام
دعای من همین باشد شب و روز
عزیزانم الهی باشد آرام

* *

سیه مو این زمان دستکول دارد
سرگادی نشسته دول دارد
براه رفتن همیشه در تلاش است
تو گویی سخت کار هول دارد

* *

مستزاد

دلم را برده یی اینور دیده
خبرداری نداری
ترا تا دیده ام رنگم پریده
خبرداری نداری

* *

گذر دارم من از پیش دکانت
بهر ساعت گل من
ز شرم عشق رویت را ندیده
خبرداری نداری

* *

تویی با هر کس دایم بسودا
چرا ارزان فروشی
ز اوضاع دل زارم کفیده
خبرداری نداری

* *

من از رشك رقیبان در گرفتم
چرا سفله نوازی
ز چشمم باره های دل چکیده
خبرداری نداری

* *

چو ابر تو بهاری از فراق
شب و روز اشک بآرم
بگردون آه و افغانم رسیده
خبرداری نداری

* *

بهر جانیکه میگرددی دچارم   تغافل می نمایی
مرا کشتی به چشمان خمیده   خبرداری نداری

**

ز روی کین رقیب خانه ویران   به نزد دوست و دشمن
هزاران جامه ها بر من بریده   خبرداری نداری

**

رسیده جان من بر لب عزیزم   چه بی پروا جوانی
دلم را عقرب زلفت گزیده   خبرداری نداری

**

چو از سنگ جفا بالش شکستی   همین مرغ دلم را
شکسته بال از بامت پریده   خبرداری نداری

**

بهر جانیکه تو استاده باشی   بهمراه رقیبان
کنم طوفت من قامت خمیده   خبرداری نداری

**

ز اخلاص عشقری از بهر پایت   الا سرو روانم
جراب از رشته جاننش تنیده   خبرداری نداری

**

مستزاد

ز مستان تیر شد سرما سرآمد
لب جو سبزه ها کم کم برآمد
بهار دیگر آمد
بهار دیگر آمد

**

بگوش من رسد آواز بلبل
سر اشجار ها در پر پر آمد
ز شوق دیدن گل
بهار دیگر آمد

**

غریبان جهان دلشاد باشید
که از پارینه کرده خوشتر آمد
ز غم آزاد باشید
بهار دیگر آمد

**

بیا ساقی که جوش ارغوان است
می عیش و طرب در ساغر آمد
قماشایگان است
بهار دیگر آمد

**

عزیز من تفرج کن بصحرا
که از دشت و دمن لاله برآمد
قدم رنجه بفرما
بهار دیگر آمد

**

روان گردیده بین جویبار آب
بسیر باغ بشتاب

بهار دیگر آمد

ز فواره صدای شرشر آمد

**

گل زیب یخن کن

برو ای عشق‌ری سیر چمن کن

بهار دیگر آمد

بگلشن باز زر و زیور برآمد

**

کس نشد پیدا که در بزم مرا یاد آورد
مشت خاکم را مگر بر در گهت باد آورد

یک رفیق دستگیری در جهان پیدا نشد
تا پای قصر شیرین نعش فرهاد آورد

صوفی عشقری (رح)

مؤسسه انتشارات الازهر

مرکز طبع، نشر و توزیع هر نوع کتابهای علمی، ادبی و عرفانی

آدرس: دهکی نعلبندی، قصه خوانی بازار، پشاور پاکستان

تلفون: 091-2564414

E-mail: alazharco@hotmail.com